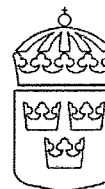

Riksdagsskrivelse

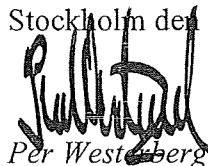
2008/09:215

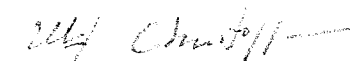
Riksbanksfullmäktige¹

Med överlämnande av finansutskottets betänkande 2008/09:FiU23
Riksbankens förvaltning 2008 får jag anmäla att riksdagen denna dag
bifallit utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Stockholm den 22 april 2009

Per Westberg

Ulf Christoffersson

---

¹ Riksdagsskrivelse 2008/09:216 till Riksrevisionens styrelse

Riksbankens förvaltning 2008

Sammanfattning

Utskottet granskar Riksbankens verksamhet 2008. Verksamheten har präglats av finanskrisen. Omslutningen av Riksbankens balansräkning mer än tredubblades under 2008 till följd av Riksbankens åtgärder för att dämpa och motverka finanskrisens effekter.

Utskottet tillstyrker att riksbanksfullmäktige och direktionen beviljas ansvarsfrihet för sin verksamhet och sin förvaltning under 2008. Utskottet föreslår också att riksdagen fastställer Riksbankens resultat- och balansräkning för 2008 samt godkänner fullmäktiges förslag till disposition av Riksbankens vinst 2008. Förslaget innebär att Riksbanken av vinsten på 11,2 miljarder kronor levererar in 5,9 miljarder kronor till statsbudgeten.

Utskottet behandlar även tre motioner från allmänna motionstiden – två motioner om Sveriges förhållande till euron och en motion om att införa en svensk tjugokrona. Utskottet föreslår att motionerna avslås.

Senare under våren 2009 kommer utskottet att genomföra den traditionella utvärderingen av Riksbankens penningpolitik under de gångna tre åren. I samband med den avser utskottet att också mer utförligt behandla den pågående finanskrisen och Riksbankens åtgärder för att bevara stabiliteten på den svenska finansmarknaden.

I betänkandet finns 1 reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Riksbankens förvaltning 2008	6
Sveriges förhållande till euron	15
Införande av en tjugokrona	16
Reservation	18
Sveriges förhållande till euron, punkt 2 (v, mp)	18
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	19
Framställning 2008/09:RB1	19
Framställning 2008/09:RB2	19
Redogörelse 2008/09:RRS19	19
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	19
<i>Bilaga 2</i>	
Resultat- och balansräkning	20
<i>Bilaga 3</i>	
Offentlig utfrågning av riksbankschefen den 26 februari 2009	23
Bilder från utfrågningen 26 februari 2009	53
<i>Bilaga 4</i>	
Offentlig utfrågning av riksbankschefen den 13 november 2008	66
Bilder från utfrågningen 13 november 2008	99
 <i>Tabeller</i>	
Tabell 1. Riksbankens resultat 2000–2008	7
Tabell 2. Riksbankens förvaltningskostnader uppdelade på verksamhetsområde	7
Tabell 3. Penningpolitiska transaktioner under 2008	8
Tabell 4. Sammandrag av Riksbankens balansräkning 31 december 2008	9
Tabell 5. Fullmäktiges förslag till disposition av Riksbankens resultat 2008	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riksbankens förvaltning 2008

a) *Riksrevisionens styrelses redogörelse angående revisionsberättelsen över Riksbankens årsredovisning för 2008*

Riksdagen lägger redogörelse 2008/09:RRS19 till handlingarna.

b) *Ansvarsfrihet för fullmäktige i Riksbanken*

Riksdagen beviljar fullmäktige i Riksbanken ansvarsfrihet för dess verksamhet under 2008.

Därmed bifaller riksdagen utskottets förslag.

c) *Ansvarsfrihet för Riksbankens direktion*

Riksdagen beviljar direktionen i Riksbanken ansvarsfrihet för förvaltningen av Riksbanken under 2008.

Därmed bifaller riksdagen utskottets förslag.

d) *Riksbankens resultat och balansräkning för 2008*

Riksdagen fastställer Riksbankens resultaträkning och balansräkning för räkenskapsåret 2008 som de finns återgivna i bilaga 2.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2008/09:RB1.

e) *Disposition av Riksbankens resultat 2008*

Riksdagen beslutar att Riksbankens resultat 2008, som före bokslutsdispositioner uppgår till 11 183 miljoner kronor, ska fördelas så att till statsbudgeten inlevereras enligt vinstdelningsprincipen 5 900 miljoner kronor, till dispositionsfonden förs 2 402 miljoner kronor samt till resultatutjämningsfonden förs 2 881 miljoner kronor. Inleveransen till statsbudgeten ska ske senast en vecka efter riksdagens beslut. Därmed bifaller riksdagen framställning 2008/09:RB2.

2. Sveriges förhållande till euron

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi214 av Jörgen Johansson och Johan Linander (båda c) och 2008/09:Fi238 av Max Andersson och Ulf Holm (båda mp).

Reservation (v, mp)

3. Införande av en tjugokrona

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi203 av Rolf Gunnarsson (m).

Stockholm den 2 april 2009

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m), Christina Zedell (s), Per Åsling (c) och Gunnar Andrén (fp).

Redogörelse för ärendet

Enligt riksbankslagen (1988:1385) ska Riksbankens direktion före den 15 februari varje år lämna en redovisning av det gångna räkenskapsåret till riksdagen, Riksrevisionen och Riksbankens fullmäktige. Fullmäktige ska till riksdagen och Riksrevisionen lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst.

Finansutskottets uppgift är att förbereda riksdagens beslut om ansvarsfrihet för fullmäktige och direktionen för verksamhetsåret, om Riksbankens balans- och resultaträkning kan fastställas samt om hur stor del av årets resultat Riksbanken ska leverera in till statsbudgeten.

Underlaget för utskottets prövning är bl.a. Riksbankens årsredovisning, fullmäktiges förslag till disposition av Riksbankens vinst, fullmäktiges verksamhetsberättelse, Riksrevisionens styrelses redogörelse angående revisionsberättelsen över Riksbankens årsredovisning 2008 samt fullmäktiges och direktionens sammanträdesprotokoll. Tisdagen den 9 december 2008 höll utskottet en intern utfrågning med presidiet i fullmäktige om fullmäktiges verksamhet och kontrollfunktion. Utskottet genomför normalt sett interna utfrågningar med fullmäktiges presidium två gånger per år, en gång på våren och en gång på hösten. Torsdagen den 26 februari 2009 höll utskottet en offentlig utfrågning av riksbankschefen. Protokollet från utfrågningen bifogas till betänkandet (se bilaga 3). Dessutom bifogas protokollet från den offentliga utfrågningen av riksbankschefen torsdagen den 13 november 2008 (se bilaga 4).

Ingen motion har lämnats med anledning av ärendet. Däremot behandlas tre motioner från allmänna motionstiden om införandet av en tjugokrona och Sveriges förhållande till euron.

Sedan ett år tillbaka redovisar utskottet sin utvärdering av den genomförda penningpolitiken under de senaste tre åren i ett särskilt betänkande. Tidigare redovisades utvärderingen i anslutning till behandlingen och prövningen av Riksbankens förvaltning. Utvärderingen av penningpolitiken 2006–2008 redovisas i betänkande 2008/09:FiU24. I det betänkandet avser utskottet att också mer utförligt behandla den pågående finanskrisen och Riksbankens åtgärder för att bevara stabiliteten på den svenska finansmarknaden.

Utskottets överväganden

Riksbankens förvaltning 2008

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen beviljar riksbanksfullmäktige och Riksbankens direktion ansvarsfrihet för sin verksamhet och sin förvaltning 2008 samt fastställer Riksbankens resultat- och balansräkning för räkenskapsåret 2008. Riksdagen godkänner också fullmäktiges förslag till disposition av Riksbankens vinst 2008. Dispositionen innebär att Riksbanken levererar in 5 900 miljoner kronor till statsbudgeten och att 2 402 miljoner kronor förs till dispositionsfonden samt att 2 881 miljoner kronor förs till resultatutjämningsfonden. Riksrevisionens styrelses redogörelse angående revisionsberättelsen över Riksbankens årsredovisning 2008 läggs till handlingarna.

Riksbankens resultat och balansräkning

Riksbankens räkenskaper för 2008 påverkades kraftigt av den pågående finanskrisen, dels genom det internationella räntefallet och de kraftiga valutärörelserna, dels genom Riksbankens extra utlåning för att säkerställa bankernas tillgång till likviditet och upprätthålla kreditförsörjningen i samhället. Direktionen föreslår att riksdagen fastställer Riksbankens resultaträkning och balansräkning enligt det förslag som redovisas i Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2008 (2008/09:RB1).

Riksbankens resultat

Riksbankens verksamhet gav under 2008 en vinst före bokslutsdispositioner på nästan 11,2 miljarder kronor. Det är en ökning med hela 7,1 miljarder kronor jämfört med 2007. Som framgår av tabell 1 förklaras vinstuppgången bl.a. av stigande ränteintäkter på obligationer i valutareserven samt extra ränteintäkter till följd av den kraftigt ökade utlåningen till svenska banker i spåret av finanskrisen. Sammantaget ökade ränteintäkterna med drygt 3 miljarder kronor, från 7,6 miljarder kronor 2007 till 10,6 miljarder kronor 2008. Intäkterna av det som Riksbanken i årsredovisningen kallar för strukturerade transaktioner, dvs. Riksbankens extra utlåning till banker och andra penningpolitiska motparter i utbyte mot säkerheter i bostadsobligationer och företagscertifikat, uppgick 2008 till 2,3 miljarder kronor, jämfört med 0 kr 2007.

Vinsten 2008 steg också av realiserade valutakursvinster om netto 607 miljoner kronor samt en realiserad vinst på drygt 1 miljard kronor av försäljningar av delar av Riksbankens guldinnehav.

Tabell 1. Riksbankens resultat 2000–2008
Miljoner kronor

	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Ränteintäkter	10 610	7 566	6 386	5 421	4 778	5 316	7 220	9 197	9 572
Priseffekt	1 392	-747	-1 270	-299	-109	-627	6 670	269	5 131
Valutakurseffekt	607	-1 532	3 536	-875	-5 617	-12 480	-13 161	9 133	6 224
Guldvärderingseffekt	1 052	557	492	58	-591	-180	774	2 008	654
Övr. kost./intäk.	-2 478	-1 749	-1 267	-1 049	-1 265	-1 309	-1 574	-1 330	-1 272
Årets resultat	11 183	4 095	7 877	3 256	-2 804	-9 280	-71	19 277	20 309

Posten Övriga kostnader och intäkter ökade under 2008 med drygt 700 miljoner kronor. Uppgången förklaras framför allt av stigande räntekostnader för finansieringen av utlåningen till följd av finanskrisen. Netto, dvs. ränteintäkter minus räntekostnader, gav de s.k. strukturella transaktionerna en avkastning på 838 miljoner kronor (inklusive en mindre avkastning på Riksbankens extra utlåning i dollar under hösten). Riksbankens förvaltningskostnader (som också ingår i posten Övriga kostnader och intäkter i tabell 1), dvs. kostnaderna för personal, administration, sedlar och mynt osv., uppgick 2008 till totalt 782 miljoner, vilket är 75 miljoner kronor lägre än under 2007. Minskningen beror framför allt på lägre kostnader för inköp av mynt.

För andra året i rad redovisar Riksbanken i årsredovisningen en fördelning av förvaltningskostnaderna på bankens olika verksamheter. Som framgår av tabell 2 är penningpolitik och kontanthantering de största verksamhetsområdena. Under 2008 kostade mynthanteringen och inköpen av sedlar och mynt 214 miljoner kronor medan 193 miljoner kronor användes för utformningen av penningpolitiken.

Tabell 2. Riksbankens förvaltningskostnader uppdelade på verksamhetsområde
Miljoner kronor (andel inom parentes)

Verksamhetsområde	2008	2007	2006
Penningpolitik	193 (25 %)	187 (24 %)	176 (25 %)
Finansiell stabilitet	84 (11 %)	85 (11 %)	72 (10 %)
Betalningssystem	85 (11 %)	82 (10 %)	86 (12 %)
Kontanthantering	214 (27 %)	251 (32 %)	175 (25 %)
Tillgångsförvaltning	88 (11 %)	88 (11 %)	95 (13 %)
Statistik	77 (10 %)	65 (8 %)	62 (9 %)
Annat internationellt samarbete	22 (3 %)	17 (2 %)	15 (2 %)
Fullmäktige och ekonomipris	19 (2 %)	21 (2 %)	23 (4 %)
Summa	782 (100 %)	796 (100 %)	704 (100 %)

Verksamhetsområdet finansiell stabilitet kostade 84 miljoner kronor, vilket trots finanskrisen är 1 miljon kronor lägre än kostnaden under 2007. Upphållande av betalningssystemet och statistikproduktion kostade 85 miljoner

kronor respektive 77 miljoner kronor medan kostnaden för fullmäktige och Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne tillsammans uppgick till 19 miljoner kronor.

Riksbankens balansräkning

Redovisningen av krisåtgärderna

De åtgärder som Riksbanken vidtog under hösten för att dämpa och motverka finanskrisen fick till effekt att omslutningen av Riksbankens balansräkning under 2008 mer än tredubblades, från en omslutning 2007 på 212 miljarder kronor till drygt 700 miljarder kronor 2008. I tabell 3 redovisas Riksbankens extraordinära åtgärder under hösten 2008, och i tabell 4 redovisas ett sammandrag av Riksbankens balansräkning vid utgången av 2008.

Tabell 3. Penningpolitiska transaktioner under 2008

Miljoner kronor

	Marknadsvärde, tillgångar	Marknadsvärde, skulder	Avkastning
Strukturella transaktioner	463 888	-452 442	838
Utlåning, svenska kronor	267 101	-255 656	769
Utlåning, dollar	196 786	-196 786	70
Lån, utländska centralbanker	4 029	-4 862	4
Island	1 645	-1 997	2
Lettland	2 384	-2 865	2
Lån, särskilda villkor	1 670	0	43
Kaupthing	1 670	0	38
Carnegie	0	0	5
Penningpol. transaktioner	0	0	91
Totalt	469 587	-457 304	976

Av tabell 3 framgår att de s.k. strukturella transaktionerna i svenska kronor, dvs. Riksbankens extra utlåning i svenska kronor till bankerna och andra penningpolitiska motparter, uppgick till 267 miljarder kronor. Utlåningen redovisas på balansräkningens tillgångssida under posten Utlåning till banker (motparter), svenska kronor (se tabell 4). Utlåningen finansierades genom att Riksbanken emitterade s.k. riksbankscertifikat samt genom inlåning från bankerna (oftast över natten). Finansieringen redovisas på balansräkningens skuldsida under posten Skulder till banker (motparter), svenska kronor.

Riksbankens strukturella utlåning i dollar uppgick till motsvarande nästan 197 miljarder kronor. Utlåningen i dollar redovisas på balansräkningens tillgångssida under posten Utlåning till banker (motparter), utländsk valuta. Riksbankens upplåning av dollar redovisas på skuldsidan som en skuld till den amerikanska centralbanken Federal Reserve under posten Övriga skulder, kronor och utländsk valuta.

Tabell 4. Sammandrag av Riksbankens balansräkning 31 december 2008*Miljarder kronor*

Tillgångar		Skulder	
Guld	30,0 (25,8)	Utelöpande sedlar och mynt	112,3 (114,3)
Valutareserv	200,4 (172,6)	Skulder till banker (motparter), svenska kronor	255,7 (0,1)
Utlåning till banker (motparter), utländsk valuta	196,1 (-)	Övriga skulder, kronor och utländsk valuta	212,9 (14,8)
Utlåning till banker (motparter), svenska kronor	266,5 (9,1)	Avsättningar	0,3 (0,2)
Övriga tillgångar	7,2 (4,4)	Värderegleringskonto	49,2 (20,1)
		Eget kapital	58,7 (58,2)
		Årets resultat	11,2 (4,1)
Summa	700,2 (211,9)	Summa	700,2 (211,9)

Anm. Siffrorna inom parentes anger värdena 31 december 2007.

Av tabell 3 framgår vidare att Riksbanken lånade ut totalt motsvarande drygt 4 miljarder kronor i euro till de isländska och lettiska centralbankerna för att hjälpa bankerna att mildra krisen i sina respektive länder och för att motverka att krisen spred sig vidare till Sverige. Lånen gavs mot säkerheter i isländska kronor och lettiska lats. Säkerheterna redovisas på tillgångssidan i balansräkningen under valutareserven (se tabell 4). Utlåningen till centralbankerna finansierades genom att Riksbanken belånade befintliga obligationer i valutareserven. Finansieringen redovisas på balansräkningens skuldsida under posten Övriga skulder, kronor och utländsk valuta.

Vid sidan av lånen till centralbankerna gav Riksbanken även särskilda lån till Kaupthing Bank Sverige AB och Carnegie Investment Bank AB. Lånet till Carnegie Investment Bank AB uppgick till sammanlagt 2,4 miljarder kronor. Lånet återbetalades av Riksgäldskontoret när Riksgäldskontoret tog över banken den 10 november 2008. Lånet till Kaupthing Bank Sverige AB uppgick till nästan 1,7 miljarder kronor och redovisas på balansräkningens tillgångssida under posten Utlåning till banker (motparter), svenska kronor i tabell 4. Finansieringen av Kaupthinglånet redovisas på skuldsidan under posten Skulder till banker (motparter), svenska kronor.

Av tabell 3 framgår dessutom att Riksbankens extraordinära åtgärder under hösten gav en avkastning (ränteintäkter minus räntekostnader) på sammanlagt 976 miljoner kronor. Störst var avkastningen på den strukturella utlåningen i svenska kronor som gav en extra avkastning på 769 miljoner kronor.

*Övriga poster i balansräkningen***Guld- och valutareserven**

Det samlade värdet på guld- och valutareserven steg under 2008 med hela 32 miljarder kronor till drygt 230 miljarder kronor. Som jämförelse kan nämnas att reserven under 2007 ökade med 9 miljarder kronor. Uppgången förklaras framför allt av att kronan under året försvagats mot så gott som alla valutor som Riksbanken placerar valutareserven i (svagare krona ger högre värde på utländska tillgångar i kronor räknat). Dessutom ökade värdet på guld- och valutareserven av realiserade kursstegringar på obligationer och stigande guldpriser.

Riksbankens innehav av guld uppgick vid årsskiftet till 137,1 ton. Under året såldes 11,7 ton guld, men till följd av stigande guldpriser och svagare krona steg ändå värdet på det återstående guldinnehavet med 4,2 miljarder kronor till 30 miljarder kronor vid årets slut. Priset på guld räknat i dollar steg under året med omkring 4 % medan kronan försvagades med drygt 20 % mot dollarn. Intäkterna från guldförsäljningen återinvesterades i valutareserven genom köp av utländska värdepapper.

Riksbankens förvaltning av guld tillgångarna sker inom ramen för det s.k. guldavtalet – Central Bank Gold Agreement (CBGA). Avtalet är en överenskommelse mellan 15 europeiska centralbanker och trädde i kraft första gången 1999. Avtalet förlängdes under 2004 och gäller fram till 2009. Enligt avtalet får Riksbanken under perioden sälja upp till 60 ton guld.

I valutareserven redovisas också Sveriges och Riksbankens fordringar på IMF. Dessa ökade under året med drygt 1,6 miljarder kronor och uppgick vid årsskiftet till 6,3 miljarder kronor. Tillgångarna i IMF är passiva och förvaltas inte aktivt.

Den egentliga valutareserven, dvs. exklusive guld tillgångarna och fordringarna på IMF, uppgick vid årets slut till 194,2 miljarder kronor – drygt 26 miljarder kronor högre än vid slutet av 2007. Tillgångarna är placerade i utländska statspapper, andra statsgaranterade värdepapper samt i form av tillgodohavanden i utländska banker och gav under 2008 en total avkastning på 33 miljarder kronor. Den svagare kronan medförde en avkastning på 15,6 miljarder kronor medan avkastningen exklusive effekter av den svagare kronan uppgick till 17,4 miljarder kronor.

Vid årsskiftet var tillgångarna i valutareserven placerade i följande valutor: euro 96 miljarder kronor, US-dollar 56 miljarder kronor, brittiska pund 18 miljarder kronor, australiensiska dollar 11 miljarder kronor, kanadensiska dollar 9 miljarder kronor, lettiska lats 2,9 miljarder kronor, isländska kronor 2 miljarder kronor samt 2 miljoner kronor i norska kronor.

Sedlar och mynt

Värdet på utelöpande sedlar och mynt i samhället sjönk under 2008 med drygt 2 miljarder kronor, vilket framgår av balansräkningens skuldsida. Enligt Riksbanken innebär minskningen ett trendbrott eftersom värdet på

den utelöpande mängden sedlar och mynt stadigt ökat under de senaste åren. Minskningen kan enligt Riksbanken bero på att kontantflödena i samhället blivit mer effektiva till följd av utbyggnaden av nya privata bankdepåer samt att allmänhetens användning av betalkort ökat.

Värdet av utelöpande sedlar uppgick vid årsskiftet till drygt 106 miljarder kronor, och värdet på utelöpande mynt uppgick till 6 miljarder kronor. En uppdelning av sedelvalörer visar att värdet av utelöpande 1 000-kronors-sedlar uppgick till 34,3 miljarder kronor, utelöpande 500-kronors-sedlar till 58 miljarder kronor, utelöpande 100-kronors-sedlar till 10 miljarder kronor, utelöpande 50-kronors-sedlar till 1,3 miljarder kronor och utelöpande 20-kronors-sedlar till 1,7 miljarder kronor.

Värderegleringskonto

Sedan 2004 redovisar Riksbanken ett värderegleringskonto på balansräkningens skuldsida. På kontot redovisas för 2008 orealiserade vinster om sammanlagt drygt 49 miljarder kronor till följd av stigande guldpris, svagare krona och orealiserade värdeökningar på obligationer.

Eget kapital

Riksbankens egna kapital inklusive årets resultat ökade under 2008 med 7,6 miljarder kronor till 69,9 miljarder kronor. Årets resultat gav som tidigare redovisats ett tillskott på 11,2 miljarder kronor medan förra årets utdelning till statsverket gav en minskning på 3,6 miljarder kronor.

Riksbankens seignorage

Grunden i Riksbankens ekonomi är det s.k. seignoraget, men seignoraget finns inte redovisat som någon enskild post i balans- och resultaträkningarna. Seignoraget motsvarar Riksbankens avkastning på den utelöpande sedel- och myntstocken eller mer korrekt Riksbankens avkastning på de tillgångar som motsvarar den utelöpande sedel- och myntstocken minskat med Riksbankens totala kostnad för mynthanteringen. I en särskild ruta i årsredovisningen beräknar dock Riksbanken att seignoraget under 2008 uppgick till nästan 5 miljarder kronor, vilket motsvarar en avkastning på 4,6 %.

Riktlinjer för disposition av Riksbankens vinst

Sedan 1987 års bokslut har Riksbanken värderat tillgångar och skulder till marknadsvärden, med undantag för guldinnehavet som ända fram t.o.m. 1998 fördes upp med samma, mycket låga bokföringsvärde som gällt sedan 1950-talet.

Övergången till marknadsvärdering förde med sig att Riksbankens tillgångar i betydligt större utsträckning än tidigare exponerades för valuta- och ränterisker. För att begränsa och stabilisera marknadsvärderingens effekter på resultatet och inleveranserna till staten tog riksbanksfullmäktige 1988 fram nya riktlinjer för disposition av Riksbankens resultat.

Riktlinjerna innebar förenklat att Riksbanken varje år skulle leverera in 80 % av resultatet till staten medan resterande 20 % skulle användas för att bygga upp det egna kapitalet. Mer detaljerat innebar riktlinjerna följande:

- Inleveranserna till statsverket ska varje år motsvara 80 % av de fem senaste årens genomsnittliga resultat före bokslutsdispositioner. Det inlevererade beloppet ska avrundas till jämnt hundratal miljoner kronor.
- Till dispositionsfonden ska årligen avsättas 10 % av samma underlag. Avsättningar till dispositionsfonden ska dock bara göras om årets vinst är minst lika stor som avsättningen. Om så inte är fallet begränsas avsättningen till som högst årets vinst.
- Även till resultatutjämningsfonden avsätts 10 % av samma underlag samt årets inleveransgrundande resultat minus genomsnittet av de senaste fem årens inleveransgrundande resultat.
- Den resultatpåverkan som uppkom vid en eventuell uppskrivning eller nedskrivning av kronans värde skulle enligt de ursprungliga riktlinjerna inte påverka det årsgenomsnitt som lades till grund för inleveranserna till statsverket. Vid en av fullmäktige beslutad justering av växelkursen skulle i stället dispositionsfonden utnyttjas.

Riktlinjerna i denna form gällde fram t.o.m. 1992 års bokslut. Efter det att kronan släppts fri modifierade fullmäktige den fjärde punkten, och fr.o.m. 1993 års bokslut gäller att underlaget för inleveranserna ska utgöras av de fem senaste årens genomsnittliga resultat före bokslutsdispositioner och exklusive valutakurseffekter. Varje förändring av kronkursen påverkar underlaget för inleveranserna. Har kronan fallit i värde blir inleveransen mindre eftersom ett belopp motsvarande effekten av kursfallet då ska reserveras på dispositionsfonden. Har den stärkts blir inleveransen på motsvarande sätt större eftersom kursstegringseffekten då räknas av mot samma fond. I 1999 års bokslut modifierades riktlinjerna ytterligare på grund av att Riksbanken då gick över till att även marknadsvärdera sitt guldinnehav. Modifieringen innebar att värdestegringar på guldinnehavet skulle behandlas på samma sätt som valutakurseffekter. Underlaget för inleveranserna utgörs därmed nu av de fem senaste årens genomsnittliga resultat före bokslutsdispositioner efter att valutakurseffekter och guldvärdeeffekter räknats bort.

Fullmäktiges förslag till disposition av 2008 års vinst

Riksbankens fullmäktige föreslår i sin framställning till riksdagen RB2 att dispositionen av 2008 års vinst följer den ovan beskrivna vinstdelningsprincipen från 1988 inklusive de förändringar som gjorts sedan dess. Dessutom läggs, vilket fullmäktige gjort sedan 2004, orealiserade priseffekter på värdepapper till Riksbankens resultat. Enligt nya redovisningsregler från 2004 ingår dessa inte i resultatet. Detta ger följande beräkning:

Riksbankens verksamhet gav under 2008 en vinst före bokslutsdispositioner på 11 183 miljoner kronor. Enligt vinstdelningsprincipen ska valutakurseffekter och guldvärderingseffekter räknas bort (se tabell 6). Det ger ett resultat på (11 183 miljoner kronor – 607 miljoner kronor – 1 052 miljoner kronor =) 9 524 miljoner kronor. Vidare läggs till underlaget en orealiserad prisvinst på värdepapper om 8 794 miljoner kronor (se not 29 RB1). Det ger ett underlag för inleverans och vinstdisposition på 18 318 miljoner kronor (9 524 miljoner kronor + 8 794 miljoner kronor). När 18 318 miljoner kronor sedan läggs till de senaste fyra årens resultat efter valutakurs- och guldvärderingseffekter, får man ett genomsnittligt resultat under de senaste fem åren på 7 428 miljoner kronor. 80 % av det resultatet, motsvarande 5 900 miljoner kronor (avrundat till jämnt hundratal miljoner kronor), ska enligt fullmäktiges förslag levereras in till statsverket.

I tabell 5 redovisas kortfattat fullmäktiges förslag till disposition av 2008 års resultat.

Tabell 5. Fullmäktiges förslag till disposition av Riksbankens resultat 2008

Miljoner kronor

Vinst före bokslutsdispositioner		11 183
Dispositioner		
Till dispositionsfonden förs:		
– för valutakursförlust	607	
– för realiserad guldvinst	1 052	
– 10 % av fem års snitt inleveransgrundat resultat	743	-2 402
Till resultatutjämningsfonden förs:		
– 10 % av fem års snitt inleveransgrundat resultat	743	
– orealiserad priseffektvinst obligationsinnehav	-8 794	
– avrundning inleverans	42	
– årets inleveransgrundande resultat minskat med fem års genomsnitt	10 890	-2 881
Inleverans till statsverket		5 900

Riksrevisionens redogörelse

Riksrevisionen bedömer i sin redogörelse RRS19 att Riksbankens årsredovisning för 2008 i allt väsentligt är rättvisande. Riksrevisionen tillstyrker att fullmäktige och direktionen i Riksbanken beviljas ansvarfrihet för sin verksamhet och förvaltning 2008. De tillstyrker också att riksdagen fastställer resultat- och balansräkningarna för 2008.

Förändringar i direktion och fullmäktige under 2008

Direktionen

Inga förändringar har skett i Riksbankens direktion under 2008, utan direktionen har under året utgjorts av Stefan Ingves, riksbankschef, Irma Rosenberg, förste vice riksbankschef, Lars Nyberg, vice riksbankschef, Svante Öberg, vice riksbankschef, Lars E.O. Svensson, vice riksbankschef samt Barbro Wickman-Parak, vice riksbankschef.

Vid årsskiftet 2008/09 lämnade Irma Rosenberg sin befattning som förste vice riksbankschef när hennes sexåriga mandatperiod löpte ut. Den 15 mars 2009 tillträdde Karolina Ekholm tjänsten som vice riksbankschef med en mandatperiod på sex år. Den 2 februari 2009 utsågs Svante Öberg till förste vice riksbankschef.

Fullmäktige

Bland ordinarie ledamöter i riksbanksfullmäktige har det under 2008 inte skett några förändringar, utan de ordinarie ledamöterna utgörs sedan den 17 oktober 2006 av Johan Gernandt (ordförande), Leif Pagrotsky (vice ordförande), Sinikka Bohlin, Peter Egardt, Susanne Eberstein, Bo Bernhardsson, Elizabeth Nyström, Anders Flanking, Karin Pilsäter, Kjell Nordström och Ebba Lindsö.

Suppleanterna i fullmäktige Catharina Elmsäter-Svärd, Barbro Holmberg, Per Landgren och Johan Pehrson ersattes under 2008 av Ulla Löfgren, Pär Nuder, Ulf Perbo och Carl B Hamilton. Övriga suppleanter i fullmäktige är Anne-Katrine Dunker, Carin Lundberg, Stephan Tolstoy, Fredrik Olovsson, Lena Sommestad, Håkan Larsson och Tommy Waidelich.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har granskat förvaltningen av Riksbanken 2008.

Till att börja med kan utskottet konstatera att den internationella finanskrisen kraftigt påverkat Riksbankens verksamhet och räkenskaper för 2008. Omslutningen av balansräkningen har mer än tredubblats, från drygt 200 miljarder kronor 2007 till 700 miljarder kronor 2008, till följd av Riksbankens åtgärder för att säkerställa likviditetsförsörjningen och upprätthålla kreditgivningen i den svenska ekonomin. En genomgång av olika centralbankers åtgärder som Riksbanken redovisade i sin penningpolitiska rapport från februari 2009 visar dessutom att Riksbankens balansräkning under hösten 2008 växte snabbare än balansräkningarna för t.ex. Europeiska centralbanken (ECB), Bank of England och Förenta staternas centralbank Federal Reserve. Samtidigt har Riksbankens vinst nästan tredubblats jämfört med nivån 2007, även det en följd av finanskrisens effekter och Riksbankens åtgärder.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att utskottet i ett särskilt betänkande senare under våren 2009 kommer att genomföra sin traditionella utvärdering av Riksbankens penningpolitik under de gångna tre åren. I det betänkandet kommer utskottet också att mer utförligt behandla och beskriva Riksbankens åtgärder under det gångna året för att bevara stabiliteten på den svenska finansmarknaden.

Utskottet har i sin granskning av förvaltningen 2008 inte funnit något som kräver någon åtgärd eller särskilt uttalande från riksdagens sida. I likhet med Riksrevisionen tillstyrker därför utskottet att riksbanksfullmäktige och Riksbankens direktion beviljas ansvarsfrihet för sin verksamhet och sin förvaltning av Riksbanken 2008.

Riksbanksfullmäktige föreslår att Riksbanken ska leverera in 5,9 miljarder kronor av årets resultat till statsbudgeten. Förslaget följer de principer för vinstdisposition som riksbanksfullmäktige beslutade om 1988, inklusive de kompletteringar och justeringar som gjorts sedan dess. Utskottet har inget att invända mot fullmäktiges förslag till disposition av 2008 års vinst.

I likhet med Riksrevisionen tillstyrker även utskottet att Riksbankens resultat- och balansräkning i årsredovisningen för 2008 fastställs. Resultat- och balansräkningen redovisas även i bilaga 2 i betänkandet.

Till sist vill utskottet välkomna att Riksbanken i årsredovisningen för 2008 redovisar uppgifter över det s.k. seignoraget, dvs. Riksbankens avkastning på den utelöpande sedel- och myntstocken. Seignoraget är grundfundamentet i Riksbankens ekonomi, och det är enligt utskottets mening viktigt att seignoraget redovisas offentligt för att allmänheten ska få en allsidig bild av Riksbankens verksamhet och resultat. Utskottet har under flera år uttryckt önskemål om redovisningar av seignoraget och utgår nu från att Riksbanken hädanefter löpande redovisar seignoraget i kommande årsredovisningar.

Sveriges förhållande till euron

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att Sverige bör ta initiativ till förhandlingar med EU om ett formellt juridiskt undantag för Sverige att införa euron. Riksdagen avslår också förslag om att Sverige bör genomföra en ny folkomröstning om införandet av euron.

Jämför reservation (v, mp).

Motionerna

Max Andersson och Ulf Holm (båda mp) anser i *motion Fi238* att resultatet i folkomröstningen om euron hösten 2003 bör stadsfästas genom ett svenskt juridiskt undantag från det tredje steget i EMU. Regeringen bör inleda förhandlingar om ett sådant undantag.

Jörgen Johansson och Johan Linander (båda c) anser i *motion Fi214* att bl.a. den internationella ekonomiska utvecklingen och eurons stärkta position på valutamarknaden och i det internationella samarbetet innebär att man bör genomföra en ny folkomröstning om Sveriges anslutning till euro-samarbetet.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat förslag om att regeringen bör ta initiativ till förhandlingar med EU om ett formellt juridiskt undantag för Sverige från EMU:s tredje steg, dvs. ett undantag från att införa euron som nationell valuta i stället för kronor. Senast behandlades förslaget i samband med behandlingen av Riksbankens förvaltning 2007 (bet. 2007/08:FiU23) och i samband med utskottets behandling av Lissabonfördraget (yttr. 2008/09:FiU2y).

Förslaget avstyrktes då med motiveringen att EU-kommissionen efter den svenska folkomröstningen 2003 förklarat att ett formellt undantag om att Sverige inte behöver införa euron inte är nödvändigt. Utskottet ser ingen anledning att nu omvärdera detta ställningstagande. Därför avstyrker utskottet *motion Fi238 (mp)*.

När det gäller förslaget om en ny folkomröstning om införandet av euron i Sverige, vill utskottet framhålla att det för närvarande inte är aktuellt med vare sig en folkomröstning eller ett beslut om att en ny folkomröstning ska genomföras vid en viss tidpunkt i framtiden. Med det anförda avstyrks *motion Fi214 (c)*.

Införande av en tjugokrona

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att införa en svensk tjugokrona. Motiveringen är att det inom Riksbanken pågår en översyn av de svenska sedel- och myntvalörerna.

Motionen

Rolf Gunnarsson (m) anser i *motion Fi203* att Riksbanken bör komplettera nuvarande myntvalörer med en tjugokrona. I euroländerna är det högsta myntet värt 2 euro, vilket ungefär motsvarar 20 kr.

Finansutskottets ställningstagande

Motionären föreslår att nuvarande myntvalörer kompletteras med en tjugokrona. Utskottet behandlade samma förslag i betänkandet över Riksbankens förvaltning 2007 (bet. 2007/08:FiU23) och avstyrkte då förslaget med motiveringen att det inom Riksbanken pågår en översyn av den svenska sedel- och myntserien.

Riksbankens direktion beslutade i mars 2008 att göra en grundlig översyn av Sveriges sedlar och mynt. Översynen beräknas pågå under två till tre år och bedrivs i fem delprojekt. Delprojekt 1, som avrapporterades till direktionen i november 2008, är en grundbeskrivning av kontantanvändningen i Sverige: betalningsmönster, efterfrågan på olika sedlar och mynt, tryck- och präglingskostnader, säkerhet, miljöpåverkan samt jämförelser med myntsystem i delar av Norden och i euroområdet. Delprojekt 2, som också avrapporterades till direktionen i november 2008, prövade behovet av femtioöringen. Till följd av projektet tog riksbanksdirektionen i slutet av 2008 beslut om att föreslå riksdagen att femtioöringen skulle avskaffas som lagligt betalningsmedel den 30 september 2010 (framst. 2008/09:RB3). Utskottet tillstyrkte Riksbankens förslag (bet. 2008/09:FiU37), och kammaren tog beslut om ett avskaffande av femtioöringen onsdagen den 25 mars 2009.

Inom Riksbanken pågår just nu delprojekt 3. Projektet ska analysera vilka valörer Sverige bör ha och hur dessa bör fördelas på sedlar respektive mynt. Projektet ska avrapporteras under våren 2009. Delprojekt 4 och 5 består av utformning och implementering av eventuellt nya mynt och sedlar samt en uppföljning av översynen. När dessa delprojekt avrapporteras beror bl.a. på vilka förändringar som föreslås till följd av delprojekt 3.

I likhet med tidigare behandlingar av förslaget vill utskottet avvakta resultaten av Riksbankens översyn innan utskottet tar ställning till om en tjugokrona bör präglas för allmän cirkulation. Med det anförda avstyrks motion Fi203 (m).

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Sveriges förhållande till euron, punkt 2 (v, mp)

av Ulla Andersson (v) och Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi238 av Max Andersson och Ulf Holm (båda mp) och avslår motion

2008/09:Fi214 av Jörgen Johansson och Johan Linander (båda c).

Ställningstagande

Vid folkomröstningen hösten 2003 sade svenska folket nej till att byta kronan mot euron. Partierna i riksdagen har lovat att respektera folkomröstningens resultat. Partierna har därmed ett gemensamt ansvar för att förvalta resultatet på bästa sätt.

Enligt vår mening bör folkomröstningens resultat avspeglas i Sveriges fördrag med EU. Vi anser därför att regeringen bör ta initiativ till förhandlingar med EU om ett formellt juridiskt undantag för Sverige från EMU:s tredje steg, liknande de undantag Storbritannien och Danmark har. Ett undantag skulle undanröja diskussionen om folkomröstningsresultatet är förenligt med Sveriges fördragsmässiga åtaganden samt visa att såväl riksdagen och regeringen som EU formellt respekterar folkomröstningens resultat och folkets uttalade vilja.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi anfört om ett formellt undantag från EMU:s tredje steg. Vi tillstyrker därmed motion Fi238 (mp) samt avstyrker motion Fi214 (c).